

Osnivanje Odjela za praćenje i prevenciju ozljeda i invaliditeta

(Department for injuries and disability surveillance and prevention foundation)

Ivana Bočina

Odjel za praćenje i prevenciju ozljeda i invaliditeta
Služba za socijalnu medicinu
Zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije

Uvod

U suvremenom društvu ozljede se smatraju neminovnom činjenicom kojom se plaća danak modernom životu. Ozljede predstavljaju značajan javno zdravstveni problem jer svojim brojnim posljedicama (zahvaćanje mlađih dobnih skupina, ekonomski gubitci proizašli iz dugotrajnog liječenja i rehabilitacije, uzrokovanje privremene ili trajne nesposobnosti i invaliditeta, smanjivanje kvalitete života, itd.) znatno utječu na život pojedinca, obitelji i društva u cjelini. Također, ozljede predstavljaju jedan od vodećih uzroka smrti u mlađoj životnoj dobi (izbježiva smrt!), te gubitka godina potencijalnog života (YPLL).

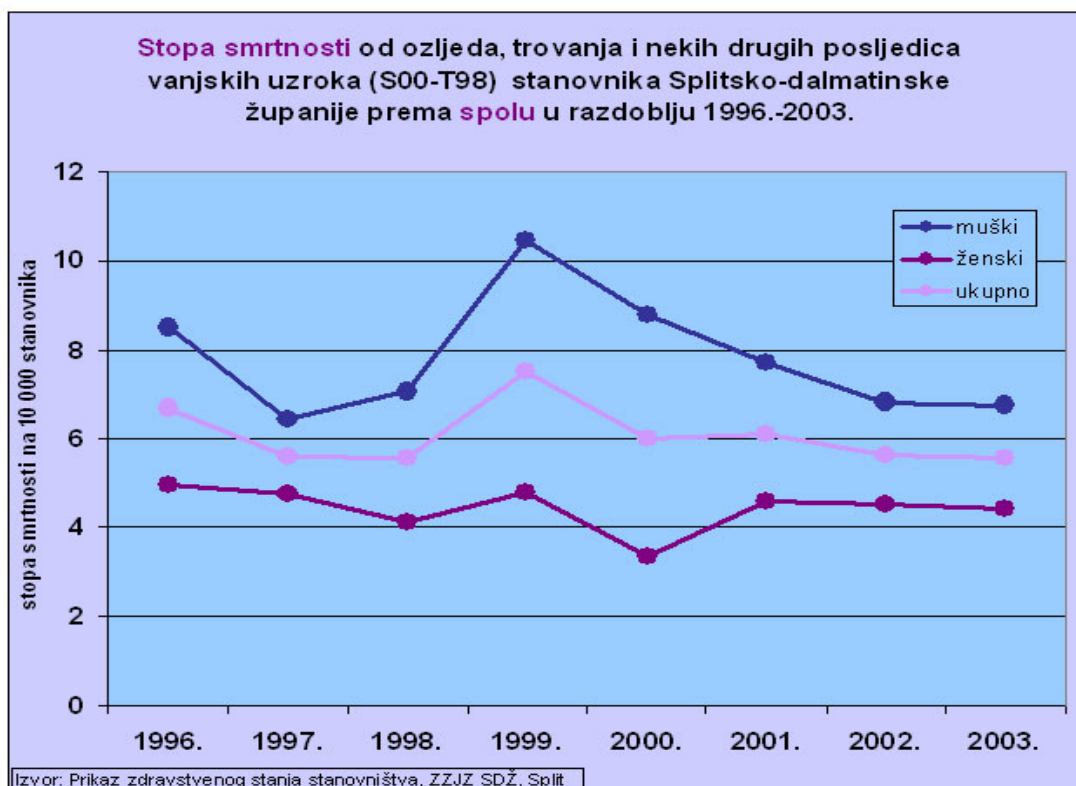
Osobe s invaliditetom su od velikog javno zdravstvenog značaja. Nacionalna strategija za osobe s invaliditetom definirala je mjere koje imaju za cilj poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom. Sustavno praćenje svih pokazatelja vezanih za osobe s invaliditetom, jedan je od temeljnih zadataka javno zdravstvenog rada.

Rezultati

U ukupnom mortalitetu u Hrvatskoj skupina ozljeda (S00-T98, MKB-10) u 2002. godini nalazila se na trećem mjestu s udjelom od 5.4%. Ozljede uzrokovane prometnim nezgodama bile su tada vodeći uzrok smrti u dobnj skupini 10-29 godina.

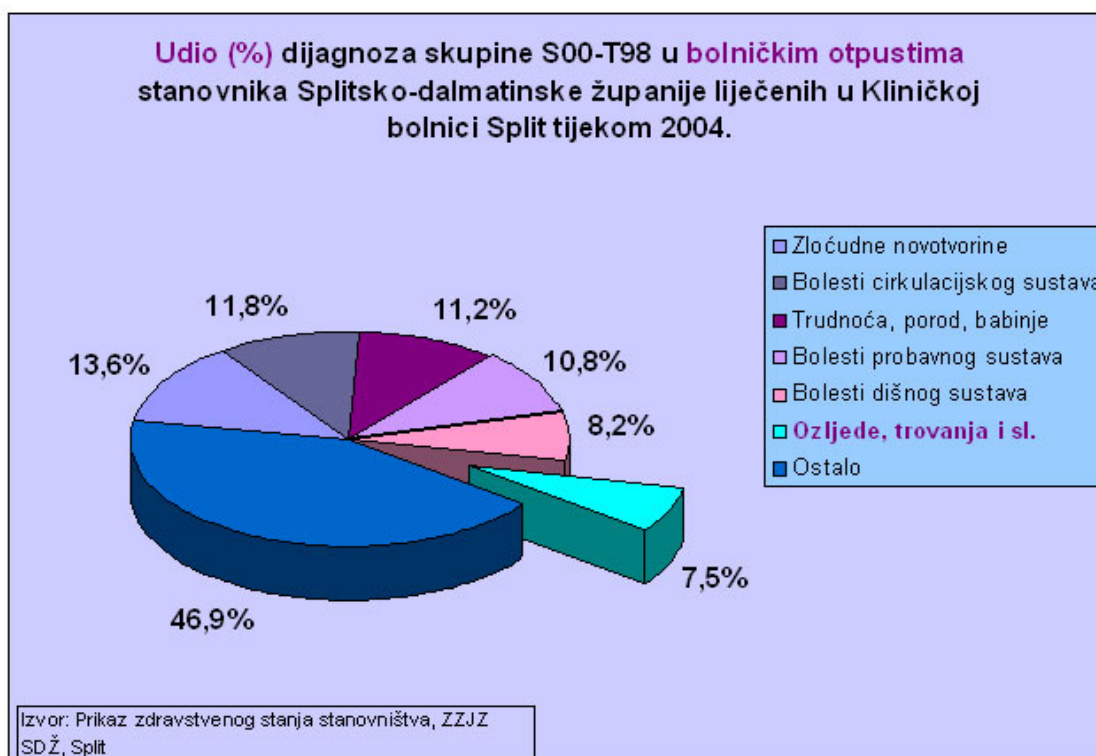
U Splitsko-dalmatinskoj županiji, u sklopu projekta «Zdrava županija» iz 2003., nakon usaglašavanja predstavnika javnog zdravstva, lokalne samouprave i građana (udruga) određeno je pet zdravstvenih prioriteta, a među njima prvo mjesto zauzimaju prometne nezgode. Prometne nezgode tu se pojavljuju kao dio šire slike nenamjernog ili namjernog ozljeđivanja sa ili bez smrtnog ishoda.

Od ozljeda (S00-T98, MKB-10) u razdoblju 1996.–2003. u Splitsko-dalmatinskoj županiji umiralo je prosječno 282 osobe godišnje, a prema distribuciji po spolu udio muških je bio stalno veći (kretao se u rasponu od 56.6% do 71.2%).

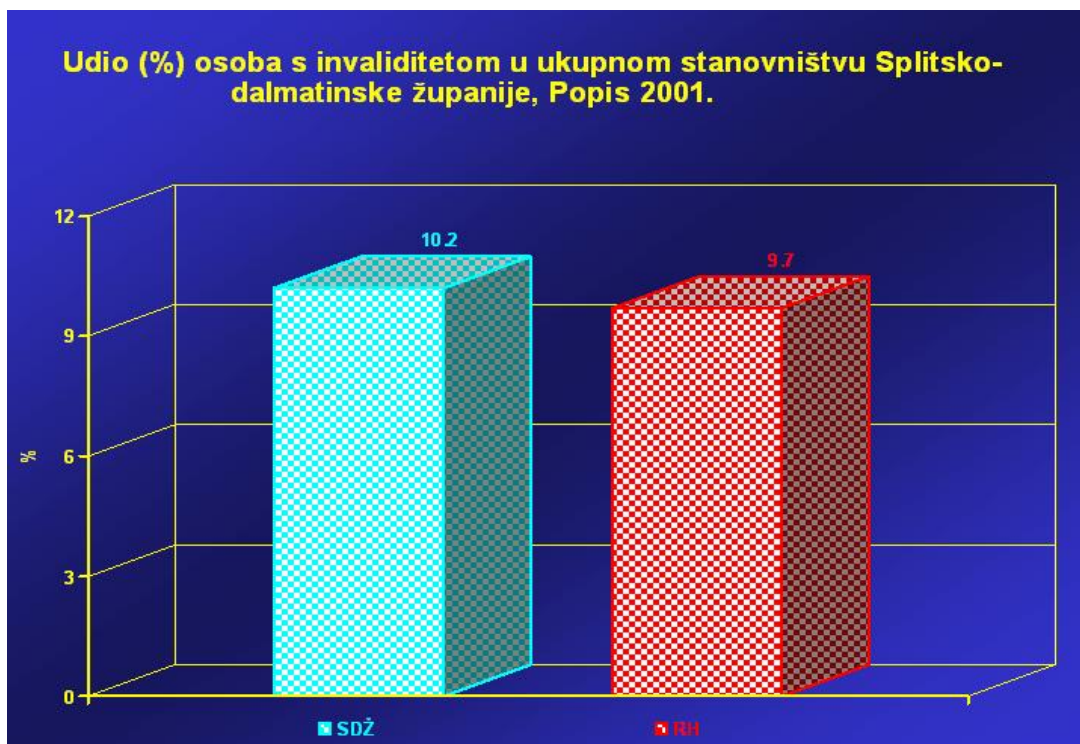
Slika 1.

Tijekom 2004.godine prema bolničkim otpustima stanovnika Splitsko-dalmatinske županije liječenih u Kliničkoj bolnici Split, udio dijagnoza skupine S00-T98 iznosio je 7.5% (ukupno 3 486 otpusnih dijagnoza), što je navedenu skupinu po broju otpusnih dijagnoza svrstalo na 6. mjesto.

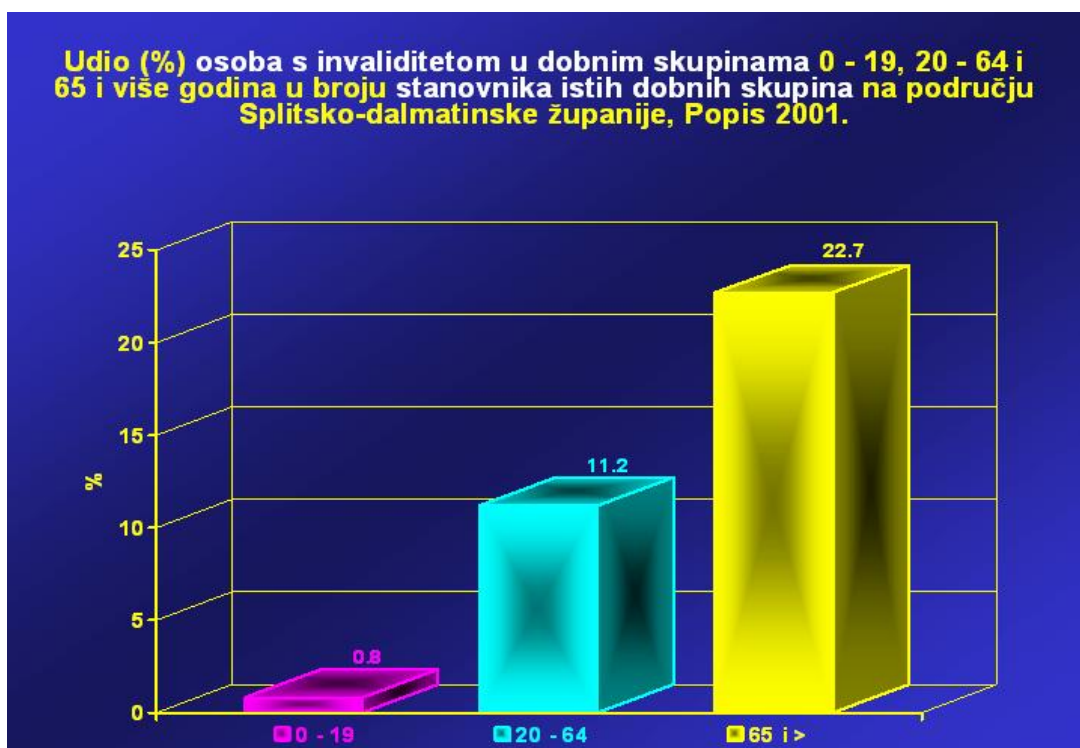
Slika 2.

Posebnu skupinu izrazitog javno zdravstvenog interesa čine osobe s invaliditetom. Invaliditet je usko povezan s problemom ozljeđa, ali i s drugim, osobito kroničnim i degenerativnim bolestima. Svaka deseta osoba (10.2%) u Splitsko-dalmatinskoj županiji predstavlja osobu s invaliditetom (Popis 2001.).

Slika 3.

Udio osoba s invaliditetom određene životne dobi u odnosu na stanovništvo iste životne dobi na području Splitsko-dalmatinske županije očekivano raste s godinama života. U ukupnom stanovništvu navedeni udio je najmanji u dobi 0-19 godina (0.8%), slijedi skupina 20-64 godine (11.2%), a najviši je u dobnoj skupini od 65 i više godina (22.7%), gdje je gotovo svaka četvrta osoba te dobi osoba s invaliditetom.

Slika 4.

Zaključak

Navedeni podatci pokazuju važnost javno zdravstvenog djelovanja u smislu praćenja, nadziranja i prevencije ozljeda i invaliditeta.

Osnivanjem Odjela za praćenje i prevenciju ozljeda i invaliditeta unutar Službe za socijalnu medicinu, zdravstveno informiranje i zdravstveni odgoj Zavoda za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije, slijedi se novi trend razvoja javnog zdravstva, sukladno ciljevima usmjerenim prema razvijanju i provođenju znanstveno utemeljenih istraživanja i programa za praćenje i prevenciju ozljeda i invaliditeta. Na taj način djelovati će se u pravcu smanjenja broja ozljeda i ozlijeđenih, smrtnosti uzrokovane ozljedama, te na prevenciju njihovih potencijalno trajnih i teških

posljedica za zdravlje (nesposobnost, hendikep, invaliditet).

Također, provođenjem nacionalne strategije za osobe s invaliditetom uz nadzor Zavoda za javno zdravstvo na lokalnoj razini, djelovati će se na poboljšanje kvalitete svih segmenata života osoba s invaliditetom.

Stručnim javno zdravstvenim radom na ovom, vrlo širokom području, koje obuhvaća prikupljanje i analizu podataka, monitoring i provedbu istraživanja i preventivnih programa, određivanje ciljnih populacija i strategija javno zdravstvene intervencije, te implementaciju i evaluaciju navedenih programa, za očekivati je postizanje znatno djelotvornije prevencije i nadzora od dosadašnjih.

Zavod za javno zdravstvo ovakvim ustrojem trebao bi preuzeti odgovornost, vodstvo i koordinaciju u programima za praćenje i prevenciju ozljeda i invaliditeta. Ujedno bi se ostvarila bolja komunikacija i djelotvornija suradnja s predstavnicima zajednice u kojoj bi se ostvarilo partnerstvo, čemu se teži u sveprisutnoj decentralizaciji zdravstva.

Literatura

1. Popisi stanovništva 1948.-2001., Državni Zavod za statistiku, Zagreb.
2. Prikaz zdravstvenog stanja stanovništva i zdravstvene djelatnosti u 2004. godini. Zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije, Split, 2005.
3. Hrvatski registar osoba s invaliditetom. Uloga primarne zdravstvene zaštite, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Zagreb, 2004.
4. CDC's Unintentional Injury Activities-2004., National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention, Atlanta, 2004.
5. Rice DP, MacKenzie EJ and associates. Cost of Injury in the United States. A Report to Congress, 1989.
6. World Report on Road Traffic Injury Prevention, WHO, Geneva, 2004.

Kontakt:

Ivana Bočina, dr. med.

Odjel za praćenje i prevenciju ozljeda i invaliditeta

Služba za socijalnu medicinu

Zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije

Tel: 021/480-373

Mob: 091/515-0718

e-mail: ivana-bocina@net.hr